

Szakmai beszámoló a 4. Műegyetemi Levéltári Napról

A BME Levéltár idei levéltári napjának apropóját az ország első integrált felsőoktatási intézménye megalakulásának 80. és felbomlásának 70. évfordulója adta. A Magyar királyi József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (JNMGE) megszervezéséről az 1934. évi X. törvénycikk rendelkezett, felbomlása pedig 1945-ben indult meg.

A konferencia előadói a 100 tanszékével akkor az ország legnagyobb egyetemének számító intézmény történetének, működése sajátosságainak, máig kiható tanulságainak egy-egy aspektusát mutatták be, megfelelően a pályázati programnak.

A JNMGE négy felsőoktatási intézmény, a Magyar királyi József Műegyetem, a budapesti királyi Magyar Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Kar, a Magyar királyi Állatorvosi Főiskola és a soproni Magyar királyi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola egyesítésével jött létre. „A politikusok vadul érveltek a gazdasági és műszaki ügyek egysége mellett, amely a modern állam életére jellemző. Fontosnak tartották, hogy ezeknek a területeknek az életben egymásra való kölcsönhatása a kutatásokra is kiterjedjen, művelői pedig egyazon egyetem oktatói legyenek” – fejtette ki a BME rektora köszöntőjében. **Dr. Péceli Gábor** páratlan integrációs lépésnek minősítette az 1934-es szervezeti átalakítást és emlékeztetett arra is, hogy a BME 2000-től visszavette a műszaki és gazdaságtudományi nevet, amelyet 1934-1945 között a „mammutegyetem” viselt. Az egyetem rektora azt is elmondta, rendkívüli büszkeséggel tölti el az intézmény színvonalas levéltári munkája, mivel többek között azt a kultúrát, hozzáállást segíti és szolgálja, hogy az egyetem polgárai felhasználhassák az előttük itt járók megszerzett és dokumentált tapasztalatait, amelyet örökül hagytak.

Liszkay Béla, a BME OMIKK főigazgatója köszönetet mondott az előadóknak, akik a volt „józsefnádoros” karok mostani egyetemeinek levéltáraiból érkeztek, mivel szerinte ez az időszak mindenképpen feltárára, megismerésre, publicitásra méltó.

A rendezvény nyitó előadását a Veritas Történetkutató Intézet Horthy-kori kutatócsoportjának vezetője tartotta. **Dr. habil Ujváry Gábor** kicsit tágabb keretbe, a két világháború közötti magyar oktatástörténetben helyezte el a Műegyetem sorsát. A korszak kultúrpolitikájával foglalkozó történész szerint az 1934-es nagy átalakítás nemcsak integrációs szándékkal jött létre, hanem racionalizálási céllal is. Ismertette a „mammutegyetem” gondolatának megjelenését, valamint a Műegyetem két világháború közötti költségvetési helyzetét, beruházásokra fordítható forrásait az ipar és az egyetem megélnéül kapcsolatainak és az egyetem megváltozó szerepének tükrében (a háborúra való készülődés jegyében felértékelődött a műszaki tudományok szerepe). Az előadó ismertette a hallgatókra vonatkozó legfontosabb statisztikákat is, kitérve a nők és a zsidók arányára, valamint a tanulmányok költségeire is.

A levéltári nap másik nagyobb összefoglaló előadását **Dr. Kiss Márton** főlevéltáros tartotta *Integráció műegyetemi szemmel – a Magyar Királyi József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem megalakulása* címmel. Az előadásból kiderült, hogy az integrációra vonatkozó törvényjavaslat bejelentése az összes érdekelt intézményben – tanárok és diákok között egyaránt – nagy vitákat, felzúdulásokat váltottak ki. Az előadó a továbbiakban ezekre külön nem tért ki, hanem az egyes intézmények integrálásával kapcsolatos műegyetemi álláspontra fókuszált. A BME Levéltárban található forrásokat feldolgozó előadás arra is felhívta az érdeklődők figyelmét, hogy bár a két főiskola (soproni és

állatorvosi) integrálása sem volt egyszerű dolog, a fő problémát mégis a Műegyetem és a tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Kar egyesítése jelentette, mivel itt részben párhuzamos képzést is meg kellett szüntetni.

A konferencia további részében az előadók az integrációba bevont intézmények történetének egy-egy aspektusát villantották fel. **Kissné Bognár Krisztina** levéltárvezető (Szent István Egyetem Kosáry Domokos Könyvtár és Levéltár) a JNMGE Mezőgazdasági Osztályának ideiglenes tanulmányi rendje körül dülő vitákat mutatta be *Egyetem kontra akadémia* című előadásában. **Dr. Kótai István**, a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Karának egyetemi adjunktusa az Állatorvosi Főiskola integrációval kapcsolatos álláspontját ismertette részletesen.

Dr. Szemerey Tamásné levéltárvezető (Nyugat-magyarországi Egyetem) az erdészeti felsőoktatás 1934-1949 közötti helyzetét mutatta be a közönségnek, míg **Kőmives Tibor** levéltáros (Miskolci Egyetem) a JNMGE keretein belül folyó bányá- és kohómérnök képzést. A konferencia záró előadását **Zsidi Vilmos** levéltárvezető (Budapesti Corvinus Egyetem) tartotta, aki a közgazdasági karral kapcsolatban mutatott be további érdekességeket, valamint a közös működésre vonatkozó, a BCE Levéltárában található forrásokat.

Összegzés

A 4. Műegyetemi Levéltári Nap ebben az évben is elérte azt a célját, hogy olyan témát dolgozzon fel, amellyel korábban (egyetemi) levéltáros rendezvény még nem foglalkozott, így új eredmények és/vagy összefoglalások születhettek a konferencia eredményeképpen.

A rendezvénynek ismét sikerült szélesebb közönséget megszólítania: a konferencián a BME Gazdaság- és Társadalomtudományi karának oktatói, doktori iskolavezetője, valamint doktoranduszok is részt vettek levéltáros kollégák és más érdeklődők mellett.

A levéltári napról a BME Hallgatói Képviselőlet is tudósított *Műhely* című lapjában. A szervezők részletes beszámolót kívánnak megjelentetni a szakma folyóiratában, a Levéltári Szemlében is.

A pályázat szakmai beszámolója elérhető, és további öt évig elérhető marad a BME OMIKK honlapján: <http://www.omikk.bme.hu/magunkr%C3%B3l/projektek.html>

2015. május 7.

Liskay Béla
főigazgató

Köszöntőt mond Dr. Péceli Gábor a Műegyetem rektora

A hallgatóság egy része

A közönség

Lisztkay Béla a BME OMIKK főigazgatója megnyitja a rendezvényt

Dr. habil Ujváry Gábor megtartja a nyitóelőadást

Dr. Kiss Márton megtartja előadását

